

De uitgever ontving voor deze uitgave een Schwob-bijdrage van het Nederlands Letterenfonds

Nederlands
letterenfonds
dutch foundation
for literature

Alle personages in dit boek zijn fictief en elke gelijkenis met werkelijke personen, levend of dood, berust op louter toeval.

William M. Kelley gebruikt in *A Different Drummer* (voor het eerst verschenen in 1962) een aantal termen waarop tegenwoordig een taboe rust in het Engels en op hun vertaling in het Nederlands al evenzeer. De Nederlandse vertaler en uitgever zijn van mening dat het anachronistisch zou zijn en tevens geen recht zou doen aan de tekst zoals de auteur die toentertijd bedoeld heeft wanneer bepaalde aanstootgevende termen in vertaling zouden worden aangepast aan het Nederlands van nu. Daarom is er in deze vertaling voor gekozen om onder andere *Negro*, *nigger* en *white* te vertalen als respectievelijk 'neger', 'nikker' en 'blanke'.

© 1962 William Melvin Kelley

© 2018 Nederlandse vertaling Arthur Wevers

Oorspronkelijke titel *A Different Drummer*

Oorspronkelijke uitgave Doubleday (1962)

Omslagontwerp Suzan Beijer

Omslagbeeld *Profile/Part 1: The Twenties, Mecklenburg County* © Romare Bearden
c/o Pictoright Amsterdam 2018

Foto van de auteur William M. Kelley photographed by Carl Van Vechten /
James Weldon Johnson Collection in the Yale Collection of American Literature,
Beinecke Rare Book and Manuscript Library

Ontwerp typografie binnenwerk Wim ten Brinke

Drukkerij Bariet Ten Brink, Meppel

ISBN 978 90 254 5348 0

D/2018/0108/900

NUR 302

www.atlascontact.nl

INHOUD

De staat	11
De Afrikaan	13
Harry Leland	43
Meneer Leland	69
Een verjaardag in de herfst lang geleden	105
De Willsons	111
Dymphna Willson	125
Dewey Willson III	153
Camille Willson	179
David Willson	199
De mannen op de veranda	247

DE STAAT

Een fragment uit de *Thumb-Nail Almanac*, 1961... pagina 643:

Een staat in het midden van het zuidoosten van het Diepe Zuiden die in het noorden aan Tennessee grenst, in het oosten aan Alabama, in het zuiden aan de Golf van Mexico en in het westen aan Mississippi.

HOOFDSTAD: Willson City. OPPERVLAKTE: 129 921 vierkante kilometer. BEVOLKING: (volkstelling 1960, voorlopig) 1 802 268. MOTTO: With Honor and Arms We Dare Defend Our Rights. TOETREDING TOT DE UNIE: 1818.

VROEGE GESCHIEDENIS – DEWEY WILLSON:

Hoewel de staat een rijke en gevarieerde geschiedenis kent, staat deze vooral bekend als de geboorteplaats van generaal Dewey Willson van het Geconfedereerde leger, die in 1825 is geboren in Sutton, een stadje dat ruim veertig kilometer ten noorden van New Marsails aan de Golf ligt. Willson werd in 1842 toegelaten als student aan de Militaire Academie van West Point en klom op tot de rang van kolonel in het Federale leger voordat de Burgeroorlog uitbrak. Toen de staat

zich in 1861 afscheidde, legde hij zijn functie neer en werd hij benoemd tot generaal van het Geconfedereerde leger. Hij was de voornaamste architect van de beroemde zuidelijke zeges in Bull's Horn Creek en in Harmon's Draw, welke laatste op minder dan vijf kilometer van zijn geboorteplaats werd behaald. Met zijn overwinning bij Harmon's Draw verijdelde hij de noordelijke pogingen om New Marsails te bereiken en in te nemen.

In 1870, toen de staat weer werd toegelaten tot de Unie, werd Willson gouverneur van de staat. Kort daarna koos hij de plek voor de nieuwe hoofdstad van de staat, die nu zijn naam draagt en die hij grotendeels ontwierp en waarvan hij de bouw initieerde. Na zijn pensionering in 1878 keerde hij terug naar Sutton. Op 5 april 1889, nadat hij was teruggekeerd van de onthulling van een drie meter hoog standbeeld van hemzelf dat de inwoners van Sutton op hun plein hadden opgericht, kreeg hij een beroerte, waaraan hij overleed. Hij wordt door de meeste historici als de belangrijkste generaal van het Geconfedereerde leger na Lee beschouwd.

RECENTE GESCHIEDENIS:

In juni 1957 zijn alle negerinwoners, om nog onopgehelderde redenen, uit de staat vertrokken. Heden ten dage is de staat uniek omdat deze de enige in de Unie is die geen enkel lid van het negroïde ras tot zijn inwoners kan rekenen.

DE AFRIKAAN

Het was nu voorbij. De meeste mannen die op de veranda van het kruidenierswarenbedrijf van Thomason stonden, hingen of zaten, waren donderdag, toen het allemaal was begonnen, bij de boerderij van Tucker Caliban geweest, maar geen van allen, op meneer Harper na misschien, hadden ze in de gaten gehad dat dat het begin van iets was. De hele vrijdag en het grootste deel van de zaterdag hadden ze toegekeken terwijl de negers van Sutton met koffers of lege handen bij de veranda stonden te wachten op de bus die ieder uur over de Eastern Ridge, via Harmon's Draw, naar New Marsails en het station reed. Van de radio en uit de kranten wisten ze dat Sutton niet de enige stad in de staat was, dat alle negers in alle steden, dorpen en gehuchten met alle mogelijke vervoersmiddelen, inclusief hun eigen stel benen, naar de grenzen van de staat reisden en naar Mississippi of Alabama of Tennessee gingen, hoewel sommigen daar meteen stopten (de meesten echter niet) en op zoek gingen naar onderdak en werk. Ze wisten dat de meesten niet zouden stoppen wanneer ze vlak over de grens waren en verdergingen tot ze bij een plek kwamen waar ze in elk geval een kleine kans hadden om fatsoenlijk te leven of te sterven, want de mannen hadden foto's gezien van het station waar het wemelde van de zwarte mensen, en aangezien ze aan de grote weg tussen New Marsails en Willson City

zaten, ook de stoet auto's vol negers die genoeg bezittingen meenamen om de mannen ervan te overtuigen dat de negers niet zoveel moeite deden om ongeveer honderdvijftig kilometer te reizen. En ze hadden allemaal de verklaring van de gouverneur gelezen: 'Er is geen enkele reden om ons zorgen te maken. We hebben ze nooit nodig gehad en nooit gewild en redden ons ook wel zonder hen; het Zuiden redt zich wel zonder hen. Onze bevolking is misschien met een derde geslonken, maar het komt allemaal goed. Er zijn nog genoeg goede mannen over.'

Dit wilden ze allemaal graag geloven. Ze leefden nog niet lang genoeg in een wereld zonder zwarte gezichten om ook maar iets zeker te weten, maar ze hoopten dat alles goed zou komen, probeerden zich ervan te overtuigen dat het allemaal voorbij was, maar voelden wel dat het voor hen nog maar net was begonnen.

Ze waren er weliswaar vanaf het allereerste begin bij geweest, maar liepen achter bij de rest van de staat omdat ze nog niet te maken hadden gehad met de woede en bittere wrok waarover ze in de kranten hadden gelezen, nog niet hadden geprobeerd de vertrekkende negers tegen te houden, zoals andere blanke mannen in andere steden die hadden gemeend dat het hun recht en hun plicht was om koffers uit alle mogelijke zwarte handen te rukken; en nog geen klappen hadden uitgedeeld. Ze waren gespaard gebleven voor de ontmoedigende ontdekking dat zulke handelingen nutteloos waren en gevrijwaard van zulke uitingen van gerechtvaardigde woede – meneer Harper had hen laten inzien dat de negers niet konden worden tegengehouden; Harry Leland had zelfs durven beweren dat de negers het recht hadden te vertrekken – en daarom keerden ze nu, aan

het einde van de zaterdagmiddag, terwijl de zon achter de onaanzienlijke, vervelozige gebouwen aan de overkant van de grote weg zakte, terug naar meneer Harper en probeerden ze er voor de duizendste keer in drie dagen achter te komen hoe het eigenlijk allemaal was begonnen. Ze konden niet alles weten, maar wat ze wel wisten was misschien een deel van het antwoord, en ze vroegen zich af of de dingen die meneer Harper over 'bloed' zei waar konden zijn.

Meneer Harper verscheen meestal om acht uur 's ochtends op de veranda, waar hij al twintig jaar hof hield in een rolstoel die even oud en ongemakkelijk was als een troon. Hij was een afgezwaaide militair die naar West Point in het Noorden was gegaan nadat hij door de generaal zelf, Dewey Willson, was voorgedragen aan de militaire academie. Op West Point had meneer Harper geleerd hoe hij de oorlogen moest voeren waarin hij nooit had kunnen vechten: hij was te jong voor de Burgeroorlog, kwam pas aan op Cuba toen de Spaans-Amerikaanse Oorlog allang was afgelopen en was te oud voor de Eerste Wereldoorlog, die wel een zoon van hem had genomen. De oorlog had hem niets gegeven maar wel alles afgenomen, en daarom had hij dertig jaar eerder besloten dat je niet voor het leven hoeft op te staan aangezien het je altijd naar beneden haalde, en plaatsgenomen in een rolstoel om de wereld vanaf de veranda te bekijken en alle chaotische verwickelingen uit te leggen aan de mannen die zich elke dag om hem heen scharden.

In die dertig jaar was hij voor het oog van de wereld maar één keer uit zijn rolstoel geklommen – op donderdag, om naar de boerderij van Tucker Caliban te gaan. Nu zat hij daar weer alsof hij wortel had geschoten en nooit was opgestaan, met zijn lange, steile, witte haar met een schei-

ding in het midden, dat bijna als het haar van een vrouw aan weerszijden van zijn gezicht hing. Zijn handen lagen gevouwen op een klein maar rond buikje.

Thomason, die zelden in zijn winkel was omdat hij bijna nooit iets verkocht, stond vlak achter meneer Harper, met zijn rug tegen het vuile spiegelglas van zijn etalage geleund. Bobby-Joe McCollum, het jongste lid van het gezelschap, amper twintig, zat op het trappetje van de veranda met zijn voeten in de goot en rookte een sigaar. Loomis, een vast lid van het gezelschap, zat op een stoel en leunde achterover op de twee achterpoten. Hij had in Willson aan de universiteit gestudeerd, maar dat maar drie weken volgehouden, en hij vond meneer Harpers verklaring voor de gebeurtenissen te vergezocht, te simpel. 'Nou, ik geloof gewoon niet dat het iets met het bloed te maken heeft.'

'Wat kan het anders zijn?' Meneer Harper draaide zich om naar Loomis en tuurde door zijn haar. Hij sprak anders dan de andere mannen, met een hoge, hese, droge, duidelijke stem, als iemand uit New England. 'Luister, ik ben niet zo iemand die bijgelovig is; ik heb het niet over spoken en dat soort zaken. Maar volgens mij is het allemaal genetisch: iets afwijkends in het bloed. En als er iemand op deze wereld is die iets afwijkends in zijn bloed heeft, dan is het Tucker Caliban.' Hij begon zachter te praten en zei bijna fluisterend: 'Volgens mij zat er iets in zijn bloed dat daar gewoon lag te sluimeren en te wachten tot het op een dag wakker werd en Tucker de dingen liet doen die hij heeft gedaan. Ik zou geen andere reden weten. We hebben nooit trammelant met hem gehad en hij ook niet met ons. Maar opeens begon zijn bloed in zijn aderen te jeuken en begon hij die... die revolutie hier. En ik weet alles over revoluties;

dat is een van de dingen die we op West Point bestudeerden. Waarom denken jullie dat ik het zo belangrijk vond dat ik uit mijn stoel ben gekomen?’ Hij staaarde naar de overkant van de straat. ‘Het moet wel het bloed van de Afrikaan zijn! Zo simpel is het!’

Bobby-Joe steunde met zijn kin in zijn handen. Hij draaide zich niet om en keek niet naar de oude man, en daarom had meneer Harper niet meteen door dat de jongen hem voor de gek hield. ‘Ik heb weleens iets over die Afrikaan gehoord en het staat me bij dat iemand me lang geleden het verhaal heeft verteld, maar ik kan me gewoon ECHT NIET herinneren hoe ’t ging.’ Meneer Harper had het verhaal de vorige dag nog verteld, en daarvoor ook al vele malen. ‘Waarom vertelt u ’t niet, meneer Harper, zodat we zelf kunnen uitmaken of ’t er iets mee te maken heeft? Wat denkt u daarvan?’

Intussen had meneer Harper wel door wat er gebeurde, maar dat maakte niet uit. Hij wist ook wel dat sommige mannen hem te oud vonden en wilden dat hij eindelijk doodging, zodat hij niet meer iedere ochtend naar de veranda kwam. Maar hij vertelde het verhaal graag. Ze moesten hem echter wel een beetje overhalen. ‘Jullie kennen dat verhaal allemaal net zo goed als ik.’

‘Ah, meneer Harper, we willen gewoon dat u ’t verhaal nog een keer vertelt.’ Bobby-Joe probeerde de man in een kind te veranderen door met een troetelstemmetje tegen hem te praten. Iemand achter meneer Harper lachte.

‘Jezus! ’t Kan mij niet schelen. Ik zal ’t vertellen, zelfs als jullie ’t niet willen horen – gewoon om te pesten!’ Hij leunde achterover en haalde diep adem. ‘Nou, niemand beweert dat dit verhaal HELEMAAL waar is.’

‘Da’s in elk geval alvast waar.’ Bobby-Joe nam een trek van zijn sigaar en rochelde.

‘Goed, als je me nou gewoon dat verhaal laat vertellen.’

‘Jawel, meneer.’ Bobby-Joe overdreef zijn verontschuldigende toon, maar toen hij zich omdraaide zag hij geen instemming op de beschaduwde gezichten van de andere mannen; meneer Harper had hun aandacht al weten te vangen. ‘Jawel, meneer.’ Ditmaal meende Bobby-Joe het.

Zoals ik al zei, niemand beweert dat dit verhaal helemaal waar is. Zo moet het wel zijn begonnen, maar gaandeweg moet iemand of een hele lading iemanden hebben bedacht dat hij de waarheid kon verbeteren. En dat heeft hij ook gedaan. Het verhaal is verdomd goed geworden doordat het allemaal halve leugens zijn. Een verhaal knapt behoorlijk op van een paar leugens. Neem nou het verhaal van Samson. Zoals je het in de Bijbel leest, is het misschien niet helemaal waar; mensen moeten hebben bedacht dat het geen kwaad kon om een man die een beetje sterker is dan de anderen veel sterker te maken. Dat hebben mensen hier dus waarschijnlijk gedaan; neem nou de Afrikaan, die vast behoorlijk groot en sterk was en die ze nog groter en sterker hebben gemaakt.

Ik neem aan dat ze er zeker van wilden zijn dat we ons hem zouden herinneren. Maar als je er even bij stilstaat is er geen enkele reden te bedenken waarom we de Afrikaan zouden vergeten, ook al is dit allemaal lang geleden gebeurd, omdat de Afrikaan, net als Caliban Tucker, voor de Willsons werkte, en dat waren de belangrijkste mensen hier in de buurt. Alleen waren de mensen in die dagen een stuk doller op de Willsons dan wij tegenwoordig. Ze waren niet